

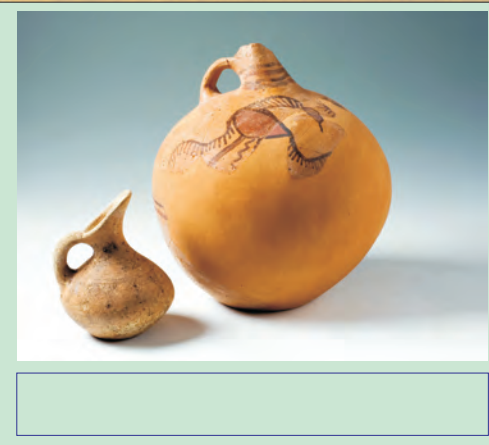
2η Αίθουσα - Εποχή του Χαλκού

Οι κυριότεροι πολιτισμοί της περιόδου 3000 π.Χ. - 1100 π.Χ.

Α. Αιγαιακοί Πολιτισμοί (3000 π.Χ.)

Κέντρα: Λήμνος, Λέσβος, Σαμοθράκη, Θράκη, ανατολική Μακεδονία.

Χαρακτηριστικά: Γεωκτηνοτροφική οικονομία, απαρχές ανταλλακτικού εμπορίου, πολεοδομικού σχεδιασμού και αποχετευτικού δικτύου.

Β. Κυκλαδικός (3000 π.Χ. - 2000 π.Χ.)

Κυκλαδικά εδώλια που βρέθηκαν στην περιοχή του Μαραθώνα.

Κέντρα: Σύρος, Πάρος, Νάξος, Μήλος κ.α.

Δραστηριότητες: Εμπόριο, ναυτιλία, εξόρυξη μεταλλευμάτων, κτηνοτροφία, αλιεία (διατροφική αυτάρκεια).

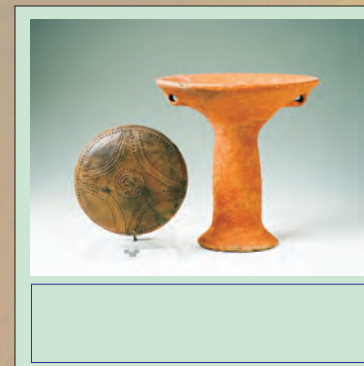
Χαρακτηριστικά: οχυρωμένοι συνοικισμοί, χτίσιμο μικρών σπιτιών από πέτρα, πηλό, κλαδιά και καλάμια.

Γ. Μινωϊκός (2000 π.Χ. - 1700 π.Χ.)

Κέντρο: Κρήτη.

Δραστηριότητες: Εμπόριο και ναυτιλία.

Χαρακτηριστικά: Ειρηνική ζωή. Χωρισμός του νησιού σε τμήματα. Ύπαρξη εργαστηρίων στα ανάκτορα. Περιορισμένη χρήση δούλων.

Προνομιακή θέση της γυναίκας.

Γραφή: Εικονογραφική (Γραμμική Α').

Τέχνη: Αρχιτεκτονική και τοιχογραφίες των ανακτόρων, καραμαϊκά αγγεία, σφραγιδογλυφία, χρυσοχοϊά, ειδωλοπλαστική και κεραμικά.

Δ. Μυκηναϊκός (1600π.Χ. - 1100π.Χ.)

Ο πρώτος μεγάλος ελληνικός πολιτισμός

Κέντρο: Μυκήνες.

Επιδράσεις: Από την μινωϊκή Κρήτη, ως προς τα τεχνολογικά επιτεύγματα, την τέχνη, την γραφή (Γραμμική Α' από την οποία εξελίχθηκε η Γραμμική Β').

Χαρακτηριστικά: Λαός πολεμικός με αυστηρή κοινωνική ιεράρχηση.

Αιχμές από βέλη κατασκευασμένες την εποχή του χαλκού.

Δραστηριότητες: Εμπόριο, ναυτιλία, γεωργία, κτηνοτροφία.

Τέχνη: Ανάκτορα, ακροπόλεις με «κυκλώπεια» τείχη, επιτύμβιες στήλες, θολωτοί τάφοι, τοιχογραφίες, μεταλλοχνία (χρυσά προσωπεία), αντικείμενα από ελεφαντοκόκκαλο, κοσμήματα, αγγεία.

Η ανάπτυξη της μεταλλουργίας

Όλοι οι παραπάνω πολιτισμοί ανέπτυξαν, σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό, την μεταλλουργία. Η μεταλλουργία, η τέχνη δηλαδή της εξόρυξης των μετάλλων από τα μεταλλεύματα και η επεξεργασία τους ώστε να αποκτήσουν τις επιθυμητές ιδιότητες, ξεκίνησε από την Ανατολή και στην συνέχεια, επεκτάθηκε στον ελλαδικό χώρο.

Η σημασία της μεταλλουργίας στην ανάπτυξη του ελληνικού πολιτισμού

Η χρήση των μετάλλων αποτέλεσε ένα ύψιστης σημασίας γεγονός για την εξέλιξη του πολιτισμού και της οικονομίας, καθώς με την **εξόρυξη των μεταλλευμάτων και την κατεργασία τους ο άνθρωπος** **μπόρεσε να κατασκευάσει ανθεκτικότερα εργαλεία**. Έτσι, καλλιέργησε την γη, ανέπτυξε το εμπόριο βελτιώνοντας κατά αυτόν τον τρόπο την ποιότητα της ζωής του. Άρχισαν να κατασκευάζουν κοσμήματα, όπλα και νομίσματα χρησιμοποιώντας κυρίως τον **χαλκό**.

Η επεξεργασία του χαλκού

Τα μεταλλεύματα χαλκού χρησιμοποιήθηκαν πρώτα επειδή ήταν δυνατή η **τήξη** τους με τα μέσα της εποχής. Περιείχαν σχεδόν πάντα και άλλα στοιχεία, όπως αρσενικό, ψευδάργυρο, αντιμόνιο ή κασσίτερο. Τα περισσότερα αντικείμενα όμως ήταν φτιαγμένα από **μπρούντζο**, ένα κράμα χαλκού και κασσίτερου, καθώς το σημείο τήξης του είναι χαμηλότερο από εκείνο του καθαρού χαλκού και γι' αυτό ήταν πιο εύκολη η **τήξη** και η **χύτευσή** του.

Η **τήξη** του χαλκού γινόταν στις καμίνους. Οι μεταλλουργικές κάμινοι ήταν μια εξελιγμένη μορφή των καμίνων που χρησιμοποιούνταν για την κεραμική. Η κάμινος αυτή λειτουργούσε σε υψηλότερες θερμοκρασίες που ήταν απαραίτητες για την **τήξη** του μεταλλεύματος. Η καύσιμη ύλη ήταν το ξύλο, το κάρβουνο, οι ρίζες παπύρου ή τα άχυρα. Όπως είναι γνωστό, για την επίτευξη της καύσης είναι απαραίτητο το οξυγόνο.

Για το σκοπό αυτό, φυσούσαν αέρα με την χρήση φυσητήρα από καλάμι και στην συνέχεια, με φουσερά από δέρματα ζώων, τα οποία διοχέτευαν περισσότερο αέρα και αναφέρονται με την λέξη «**ασκός**». Στην συνέχεια, το τηγμένο μέταλλο αποχυνόταν σε καλούπια τα οποία είχαν το σχήμα του αντικειμένου.

Ένας άλλος τρόπος ήταν η τοποθέτηση του χαλκού γύρω από ένα ξύλινο καλούπι και η σφυρηλάτηση του ώστε να αποτυπωθούν όλες οι λεπτομέρειες.

Εργαλείο κατασκευασμένο την εποχή του χαλκού.

Ευρήματα του κυκλαδικού πολιτισμού στον Μαραθώνα

Νεκροταφείο στην περιοχή Τσέπι

Τα αγγεία κυκλαδικής τέχνης προέρχονται από το νεκροταφείο στο Τσέπι. Οι τάφοι που βρέθηκαν έχουν ενιαίο τυποποιημένο σχήμα, με συγκεκριμένα κατασκευαστικά στοιχεία, που διευκολύνουν την επανειλημμένη χρήση τους για την ταφή των μελών της οικογένειας.

Τα οστά του προηγούμενου νεκρού συγκεντρώνονταν κατά κανόνα στο τέρμα του λάκκου, όχι τυχαία και ακατάστατα αλλά κατά ομάδες.

Τον νεκρό τον τοποθετούσαν ακουμπισμένο στο δεξί πλευρό σε στάση συνεσταλμένη, τυπική στα περισσότερα νησιά των Κυκλάδων.

Ανασκαφή σε τάφο στο Τσέπι. Ο τελευταίος νεκρός βρίσκεται ακόμη σε συνεσταλμένη στάση.

Τηγανόσχημα αγγεία κυκλαδικής τεχνοτροπίας.

Ο νεκρός συνοδεύεται από ελάχιστα κτερίσματα, ένα αγγείο ακουμπισμένο εμπρός του και κατά περίπτωση ένα κόσμημα ή ελάχιστες χάνδρες.

Ανάμεσα στα προσωπικά αντικείμενα συγκαταλέγονται πολλοί χρωματοθύπτες και τα λίθινα πινάκια όπου παρασκεύαζαν τις βαφές καλωπισμού.

Χρωματοθύπτες που βρέθηκαν σε τάφο στο νεκροταφείο στη θέση Τσέπι.